

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

V. De distinctione habituum, & de eorum intensione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

11 Obiicies primò: Habitus per nos reddit faciliem potentiam antecedenter ad concursum actuum: ergo necessarium non est ipsum actum concurrere. Respondeo habitum reddere faciliem potentiam ad actum per conatum ad concursum actuum, ex quo concursus actuum habitus in actum necessarii dimanat eo ipso, quod actus sit futurus: ac proinde concursus actuum necessarius est, non tantum quid formaliter potentiam faciliem constituens, sed tanquam quid illatum necessarii in actu futuro ex illo, per quod potentia facili constituitur.

12 Obiic. secundò. Actus efficienter producant habitus: ergo non possunt habitus producere alios actus: quia nequeunt duæ causæ æquiuocæ esse sibi inuicem causæ adhuc secundum diuersa indiuidua. Respondeo concedendo primum antecedens, & negando consequentiam, & confirmationem illius, quia actus intellectus producant species impressas, quæ rursus alios actus intellectus producant.

13 Obiicies tertio: Habitus concurrunt immediatè, & physice ad substantiam actus, v.g. volitionis: ergo volitio, quæ semel dependet ab habitu, non potest non dependere ab illo; quia volitio includit actionem, quæ non potest non dependere ab illo principio, à quo semel dependet: ergo habitus non requiritur solum ad facilitatem, sed etiam ad substantiam habitus. Urgeo: Volitio, quæ dependet semel ab habitu non potest dependere à voluntate tantum: & volitio, quæ dependet tantum à voluntate non potest ab habitu dependere: sed volitio, quæ dependet à voluntate tantum, & non potest dependere ab habitu; & volitio, quæ dependet ab habitu, & non potest non dependere ab illo, respiciunt principia specie distincta: ergo distinguuntur specie, quia actiones respicientes principia specie distincta, distinguuntur specie: ergo habitus requiritur non solum ad hanc numero volitionem; sed ad volitionem huius speciei, ita ut implicet volitionem eiusdem speciei cum illa, quæ procedit ab habitu, procedere tantum à voluntate: ergo habitus acquisitus non requiritur tantum ad facilitatem actus: sed ad substantiam specificam illius.

14 Respondeo, verum esse habitus requiri non solum ad hunc numero actum: sed etiam ad hanc speciem actus, si diuersitas specierum ex principiis desumatur: nihilominus dicitur tantum requiri ad facilitatem: quia eadem voluntas possit alio actu naturali tendere circa idem obiectum formale. Vnde ratione naturalitatis, & ratione obiecti habitus acquisitus simpliciter non requiritur. Ex quo fundamentum desumitur ad dicendum habitum acquisitum non requiri ad simpliciter operandum, hoc est, naturaliter, vel supernaturaliter circa tale obiectum, sed tantum ad faciilius operandum. Habitus infusus dicitur requiri ad simpliciter operandum, quia nequit voluntas sine habitu infuso, vel sine aliquo suppleente vices illius, versari circa tale motuum actu supernaturali.

15 Obiicies quartò: Actus sufficienter responder potentia tanquam principio ad quatuor: ergo non potest dependere ab habitu. Monui sæpe ex hac correspondentia prædicatorum non desumi argumentum efficax ad causam adæquatam constituendam, nisi quando aliud non superest fundamentum ad nouum principium assignandū effectui. In præsentia tamè illud habemus, quapropter admissio antecedenti posset negari consequens. Potest etiā antecedens negari, quia actus, qui procedit ab habitu non potest ab illo non procedere modo nuper explicato, ac proinde actus ille non sufficienter potentia correspondet.

16 Inquirunt nonnulli, an potentia intensiorem actum producere valeat cum habitu, quam sine illo posset producere? Affirmat Arriaga, quia quod plura sunt principia ad effectum, effectus intensioris capax intensior euadit: sed quando habitus concurret ad actum, sunt plura principia ad effectum producendum, & effectus est intensioris capax: ergo effectus intensior euadet. Negant alij, & melius, quia habitus non dantur ad posse simpliciter, sed ad faciilius operandum: ergo quidquid potentia valet cum illis producere, posset sine illis, etsi non facile producere. Responder Arriaga, habitus dari ad faciilius operandum sub tanta intensione, & ad posse simpliciter sub alia maiori. Res est parui momenti, in qua difficile erit quidquam euidenter ostendi. Existimo tamen absque fundamento dicere Arriagam, habitus dari ad simpliciter posse

sub magna intensione actus producere: & contra communem sententiam, quæ ad actus naturales, quantumvis intensos, habitus acquisitos non requiri defendit. In sententia, quæ habitus constituit in speciebus, & facilitatem actualem in cognitione, eam hæc principia, etsi non illa intensione, sub qua habitus dicuntur, ex se requirantur ad posse simpliciter: & intensio superaddita minimo requisito sit eiusdem rationis cum illo minimo, quod simpliciter requiritur, illud quod dat faciilius posse, respectu huius actus, dat posse simpliciter respectu alius intensioris, qui causam petit intensiorem, & eiusdem rationis etiam secundum illam intensiorem, quam petit remissior alius actus eiusdem rationis cum ipso.

Inquiritur secundò: An habitus concurrere possit ad actum illo intensiorem? Pars negativa ita posset suaderi: Nulla causa potest producere effectum intensiorem se, ut patet in calore, & aliis qualitatibus: ergo habitus non potest concurrere ad productionem actus illo intensioris. Affirmatiuam partem sic suadeo. Habitus non requiritur ad substantiam actus: ergo potentia sine habitu poterat producere effectum intensum, ut quatuor: ergo informatam habitu ut duo poterit eundem actum elicere, quia habitus adueniens non minuit virtutem potentia. Soar. sect. 6. n. 7. & Torres 2. 2. disp. 38. dub. 4. afferunt, potentiam informatam habitu intenso ut duo, posse elicere actum intensum ut quatuor: tunc tamen habitum non producturum gradus intensioris, quibus vincitur ab actu. Vtraque pars conclusionis rationibus supra datis probanda est.

PUNCTUM V.

De distinctione habituum, & de eorum intensione.

PRIMA CONCLUSIO. Pro omnibus actibus supernaturalibus eiusdem virtutis, datur vnus habitus infusus, tam respectu virtutum intellectus, quam voluntatis. Hæc conclusio est omnium communissima: sine fundamento enim distinguuntur diuersi actus fidei in intellectu, & diuersi habitus charitatis in voluntate: pro diuersitate actuum fidei, & charitatis, quia nullum est fundamentum ad tales habitus distinguendos. Deinde quia habitus infusi dantur, ut compleant potentiam impotentem ex se ad actum supernaturalem. Vnde cum eadem sit improprio, seu impotentia respectu actuum eiusdem virtutis, eodem habitu suppleri congruum est. Dixi congruum est, quia existimo hanc conclusionem nulla ratione metaphysica posse euidenter positivè probari: efficacissimè tamen probatur ex eo, quod nulla sit ratio ad hos habitus distinguendos.

SECUNDA CONCLUSIO: In intellectu dantur diuersi habitus pro diuersitate conclusionum, in quas inclinant habitus, etiam si illarum diuersitas tantum proveniat ex obiecto materiali. Hanc conclusionem docet Soar. sect. 11. n. 55. licet non ita clarè tradat requiri diuersum habitum pro conclusionibus diuersis tantum ex obiecto materiali. Illam tenet Hurt. disp. 11. Metaph. sect. 7 & Arriag. disp. 1. Logica sect. 3. subsect. 4. & ratione probatur: sæpe quis habet facilitatem in quibusdam conclusionibus scientiæ eliciendis, & non in aliis conclusionibus scientiæ eliciendis, & non in aliis conclusionibus pertinentibus ad eam scientiam, sæpe quis facile discurret in hac materia; non verò in illa, etiam si obiectum formale discursus, seu connexio antecedentis cum consequenti sit eadem formaliter: ergo facilitas ad hos actus est diuersa pro diuersitate actuum, Deinde probatur. Habitus intellectus non distinguuntur ab speciebus obiectorum: sed species distinguuntur pro distinctione obiectorum materialium, & formalium: ergo & habitus.

TERTIA CONCLUSIO: Habitus voluntatis distinguuntur pro diuersitate obiectorum formalium, & materialium, si materialiter specie differant: vel saltem numero, si similitudinem aliquam habeant. Probatur hæc conclusio: sæpe quis habet facilitatem in temperantia circa cibum, & non circa potum, circa hunc cibum, & non circa aliū. Responder P. Soar, hanc facilitatem provenire ex aliis capitibus, quæ ex ipso retuli puncto præcedenti: sed hæc solutio probatur non dandos esse habitus distinctos ab speciebus, quapropter si hi defendendi sunt, necessum est asserere

rere distinctos habitus esse constituendos respectu actuum versantium circa diuersa obiecta formalia, vel materialia.

- 4 **QUARTA CONCLUSIO.** Pro diuersitate actuum versantium circa idem motuum formale, & tantum materialiter numero distinctum sine aliqua dissimilitudine, non est diuersus habitus in voluntate constituendus in opinione, quæ habitus constituit distinctos à cognitione, & speciebus. Ratio est, quia quoties quis facit se abstinere ab hoc pane, facit etiam se abstinere ab alio eiusdem rationis: est enim eadem difficultas in abstinencia ab utroque, cum non sit maior difficultas in hoc non edendo, quam illo: si verò panes essent diuersæ rationis, hic albus, suavis, & optimum habens saporem, ille verò niger, asper, & insipidus, maior esset difficultas in non edendo pane albo, quam nigro, ac proinde diuersi habitus pro his actibus essent assignandi, secundum hanc sententiam. In sententia verò, quæ habitus voluntatis constituit in cognitione, sicut cognitio est diuersa pro diuersitate obiectorum, quantumvis materialium, ita habitus vel saltem facultates formales erunt numero diuersæ, licet numquam possit quis his duobus obiectis eodem modo cogniti esse facili ad vnum, & non ad aliud.

- 5 **QUINTA CONCLUSIO.** Habitibus respectu eiusdem obiecti, vel respectu obiectorum similium, in opinione quæ constituit habitus distinctos, intenduntur per additionem gradus ad gradum. Qui gradus vniuntur mediâ vniione sicut vniuntur gradus intensi caloris. Hos gradus intendi infero ex eo quod sentitur respectu eiusdem obiecti maior facilitas, quo quis pluribus actibus circa illud se exercet. Hanc intentionem fieri per additionem graduum virtutum ex eo infero, quod hi gradus sunt eiusdem rationis, & in eodem subiecto necessarii debent esse vni, neque secundus gradus habitus est modus prioris illi per se vnitus, vt docet Vasquez 1. 2. disp. 8. sect. 5. quia cum omnes gradus sint producti ab actibus eiusdem rationis, ipsi etiam eandem naturam sortiuntur, & nulla est ratio, propter quam gradus posterior productus sit modus prius producti: neque vt ille qui prior fuit productus, non potuerit esse posterior. Neque obstat modum vniionis partium habitus non esse facilitatem in ordine ad obiectum, sufficit enim esse vniuium graduum in quibus facilitas consistit.

- 6 **SEXTA CONCLUSIO.** In opinione, quæ totam facilitatem voluntatis constituit in cognitionibus, & radicaliter in speciebus, ex quibus hæ cognitiones oriuntur, facilitas potest intendi per additionem gradus ad gradum. Quia, cum cognitio hoc modo intendatur, & hæc sit facilitas, facilitatem ita intendi necesse est: quæ ratio est eadem de speciebus. Potest tamen secundum hanc opinionem facilitas fieri maior, & magis inclinari voluntas sine additione gradus: sed per additionem cognitionis ad cognitionem. Si enim voluntati repræsentetur obiectum per quamdam cognitionem repræsentantem illud, vt conueniens, & postea ex vi alius cognitionis idem obiectum sub alia ratione conueniens repræsentetur, voluntas magis allicietur ad amorem illius, & erit magis facilis ad illud amandum per duas cognitiones repræsentantes duas bonitates, quam per vnâ simplicem bonitatem repræsentantem.

- 7 Contra has conclusiones solet obiici, sequi ex illis virtutem temperantiæ non esse vnâ, neque scientiam aliquam habere vnitatem. De vnitatis scientiæ dixi sepe, illam esse vnitatem quamdam moralem ordinis: non verò metaphysicam. Idem dico de vnitatis virtutis moralis acquiri sumptæ pro habitu, quæ potiori ratione dicitur vna, est plures habitus continere: quia actus omnium respiciunt idem obiectum formale, v. g. actus omnes misericordiæ respiciunt leuamen miseriæ alienæ; actus verò eiusdem scientiæ, v. g. Logicæ respiciunt obiecta formalia valde diuersa.

PUNCTUM VI.

De productione, & corruptione habituum, & causis illorum.

- 1 **F**uit Durandi opinio habitus produci à potentia & actus esse dispositiones ad illos. Communis tamen sen-

tentia, quam defendit Vasquez 1. 2. disp. 79. cap. 9. Sect. disp. 44. lect. 8. Hurtad. disput. 16. sect. 6. docet habitus produci ab actibus. Hanc opinionem verissimam censeo iuxta communem sententiam, quæ constituit habitus distinctos: esto illius ratio: experimur ad repetitionem actuum fieri habitus: ergo actibus tribuenda est virtus actuum, sicut virtus actiua lucis soli tribuitur; quia actiua sententiam solis lux producit. Non enim apparet, in quo fundamento asserat Durandus, illos actibus indigere tantam dispositionibus.

Obiicit Hurtad. pro sententia Durandi: Habitibus virtus conseruatur à voluntate: ergo ab illa potest produci eadem enim virtus requiritur ad conseruationem, & ad productionem. Antecedens probat, quia habitus virtuosus non potest conseruari ab actu, qui iam præterit, neque à Deo, quia indecens est, Deum conseruare actum virtuosum. Respondet Hurtad. habitum virtuosum conseruari à voluntate, quæ virtutem habet illum producentem, licet illum non producat: quia ad præsentiam actus huius debet concurrere, quia est causa minus æquiuoca cum habitibus verò potentie.

Non placet hæc doctrina quia quotiescumque conuenitur duplex causa, & vtrique habet virtutem producendi effectum, ab vtraque producit per concurrendum attentum manentem ab vtraque causa, neque video quæ ratione actus sit causa minus æquiuoca cum habitu quam potentia, cum maior dissimilitudo sit inter habitum, & actum quam inter habitum, & potentiam. Actus enim differt ab habitu in ratione vitæ actualis, & vitalis actionis, in quo non differunt potentia, & habitus, quæ alias conueniunt in hoc, quod est esse principium actus. Melius responderetur habitum virtuosum conseruari à Deo, in quo nulla est indecencia, sicut neque est in eo, quod simul cum actu concurrat ad productionem illius & simul cum voluntate ad materiale peccati, quia licet hi concursus sint tantum, cause primæ, & conseruatio habitus virtuosus dependeat tantum à Deo, hanc præstat Deus quatenus est causa prima, & vniuersalis, ad quam non tantum pertinet cum causis particularibus concursu vniuersali concurrere, sed etiam peculiari concursu supplere causarum absentiam, & effectus conseruare, quo causa secunda produxit quotiescumque effectus natura sua petit durare.

Inquires, an habitus producatur primo actu? Respondeo primo actu produci aliquam facilitatem, quæ licet sit eiusdem rationis, & essentia cum habitu, & aliis gradibus aduenientibus, atque ex illis & gradu seu facilitate producta à primo actu, fiat habitus: nihilominus non dicitur habitus quousque adiungatur cum aliis gradibus aduenientibus, quia tunc, vt pote valde remissa, est facile mobilis à subiecto.

Hæc in communi sententia, quæ habitus in qualitatibus distinctis constituit; in sententia verò, quam proposui, quid in hac re dicendum sit constat ex dictis. Cum enim in illa facilitas actualis, & immediata consistat in cognitione, dicendum hanc produci à potentia & speciebus. De facilitate verò radicali, quæ in speciebus consistit, dicendum est produci ab actibus præteritis, qui relinquunt speciem impressam repræsentatiuam ipsorum, & obiectorum, quæ tales actus respiciunt, vt probaui.

Circa corruptionem habituum dicendum est contra Gabrielem in 3. dist. 23. q. 1. art. 3. dub. 6. & Almainum in 1. tom. moral. cap. 18. asserentes habitus corrumpi ex defectu exercitij, & contra Gregor. in 1. dist. 17. q. 3. art. 2. & eundem Almainum, asserentes corrumpi habitus immediate, & formaliter per actus procedentes ab habitu opposito: Cum P. Vasquez 1. 2. cap. 1. disp. 81. Lorc. ibid. disp. 12. Montefia. disp. 34. q. 1. & Gran. disput. 12. sect. 3. habitus tantum formaliter corrumpi per habitum oppositum, quia id quod formaliter opponitur cum facilitate ad actum virtutis non est actus vitij, sed difficultas ad actum virtutis, & facilitas ad actum vitij, in qua consistit habitus oppositus. Corruptur habitus actu contrario remotæ & efficienter, quatenus producit habitum, quo formaliter & proxime corrumpitur. Neque cum aliquo fundamento dicitur habitum corrumpi ex defectu exercitij, quia negatio actionis non potest esse destructiua principij.

Obiicit Arriaga: Quando quis habet habitum vitij vt octo, verbi gratia, & incipit se exercere primo actu virtutis opposito, habitus imperfectus seu facilitas producta primo